Ympäristöministeriö, Suomen Pysyvä Edustusto Bryssel EUE

YSO Aho Laura(YM), Nummelin Marjo(UM)

NEUVOSTORAPORTTI YM2015-00240

28.07.2015

JULKINEN

Asia

Epävirallinen ympäristöministerikokous Luxembourgissa 22.-23.7.2015

Kokous

Epävirallinen ympäristöministerikokous 22.07.2015 - 23.07.2015

Luxembourgin EU-puheenjohtajakauden epävirallisessa ympäristöministerikokouksessa esillä olivat kestävän kehityksen tavoitteet, kansainvälisten ilmastoneuvottelujen ajankohtainen tilanne ml. ilmastorahoitus sekä kansainvälisen luonnonsuojeluliitto IUCN:n globaali työohjelma ja sen linkit EU:n 2020 biodiversiteettistrategiaan.

Luxembourgin EU-puheenjohtajakauden epävirallinen ympäristöministerikokous järjestettiin Luxemburgissa 22.-23.7.2015. Ensimmäisenä kokouspäivänä keskusteltiin kestävän kehityksen tavoitteista sekä ilmastorahoituksesta. Lounaan yhteydessä esillä oli myös kansainvälisen luonnonsuojeluliitto IUCN:n globaali työohjelma ja sen linkit EU:n 2020 biodiversiteettistrategiaan. Toisena kokouspäivänä käsiteltiin kansainvälisten ilmastoneuvottelujen ajankohtaista tilannetta. Suomea kokouksessa edusti maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen.

Ympäristö- ja kestävän kehityksen tavoitteet

Kokouksen ensimmäisen istunnon aiheena oli ympäristö- ja kestävän kehityksen tavoitteet (sustainable development goals, SDG's). Näistä on tarkoitus päättää YK:n yleiskokouksen yhteydessä järjestettävässä korkean tason kokouksessa syyskuussa 2015. Ministereiden toivottiin erityisesti pohtivat sitä miten SDG-toimeenpano EU:ssä järjestetään.

Alustuspuheenvuoron piti YK:n ympäristöohjelma UNEP:n pääjohtaja Achim Steiner, joka korosti että yhden integroidun kestävän kehityksen tavoitteiston, ml. ympäristö hyväksyminen, on merkittävä askel eteenpäin. New Yorkin syyskuun kokous on yksi kolmesta merkittävästä vuoden 2015 ympäristökokouksesta, jotka viitoittavat tietä eteenpäin. Addis Ababan kehitysrahoituskokouksen tuloksia Steiner piti pragmaattisina, ymmärrys siitä että ODA ei tule ratkaisemaan kehityshaasteita on kasvanut, tarvitaan yksityisen rahoituksen mittavaa mobilisointia. Kestävän kehityksen tavoitteiden osalta Steiner muistutti että ympäristöulottuvuus ei ole yksinomaan ympäristöministereiden asia vaan tarvitaan aidosti horisontaalista yhteistyötä ja muiden sektoreiden aktiivista osallistumista. Steiner kehotti EU-ministereitä pohtimaan parhaita instrumentteja integraation ja kaikkien relevanttien tahojen osallistumisen varmistamiseksi EU:ssa ja muistutti samalla että EU:n johtajuutta kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanossa tarvitaan. Steiner piti EU:n kiertotalousaloitetta erinomaisena esimerkkinä tarvittavasta integraatiosta ja korosti että siitä voi tulla yksi keskeinen kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanon väline EU:ssa. Steiner korosti myös vahvasti indikaattoreiden ja monitoroinnin merkitystä ja varoitteli että indikaattoreita koskevissa neuvotteluissa SDG-prosessissa ympäristö ja

vaarassa jäädä liian vähälle huomiolle ja kehotti EU:ta pitämään huolta siitä että indikaattorit ovat tasapuoliset ja myös ympäristö on mukana. Steiner kertoi myös että vuoden 2016 UNEA-kokous tulee keskittymään SDG-ympäristöulottuvuuden toimeenpanoon.

Ympäristökomissaari Karmenu Vella painotti myös indikaattoreiden ja monitoroinnin merkitystä, ja totesi että EU:lla on jo olemassa hyviä työkaluja tähän. Ylipäätään toimeenpano ja sen seuranta tulee rakentaa mahdollisimman paljon olemassa olevien työkalujen ja strategioiden pohjalle. KOM on laatimassa analyysia SDG-tavoitteiden ja olemassa olevien EU-tavoitteiden eroista (gap analysis). Vellan mukaan kiertotalouspaketti tulee olemaan keskeinen osa EU-toimeenpanoa, samaten EU 2020 strategia ja 7. Ympäristöohjelma sekä EU:n biodiversiteettistrategia. Post-2015 agenda on nimenomaan integraatiota ja koherenssia eri politiikkatoimien välillä. Vella korosti kansallisten kestävän kehityksen strategioiden ja toimikuntien roolia, niiden kautta Vellan mukaan eri jäsenmaat voivat myös oppia paljon toisiltaan.

Jäsenmaat yhtyivät kautta linjan siihen että globaalien ja universaalien SDG-tavoitteiden aikaansaaminen on merkittävä askel eteenpäin. Keskeistä SDG-prosessissa ja tavoitteiden toimeenpanossa on nimenomaan politiikkatoimien koherenssi ja ympäristönäkemyksen integrointi eri sektoreille sekä kansallisesti että EU-tasolla. Indikaattoreita ja seurantaa korostettiin miltei kaikissa puheenvuoroissa. Useissa puheenvuoroissa myös todettiin että vaikka tavoitteet ovat universaalit, on EU:lla ja muilla kehittyneillä mailla silti erityinen vastuu olla johtoroolissa toimeenpanossa. Siitä mitkä EU-tason instrumentit parhaiten sopivat toimeenpanoon ja sen seurantaan EU:ssa näkemykset vaihtelivat jonkin verran. Osa jäsenmaista katsoi että Eurooppalainen lukukausi tarjoaa väylän SDG-toimeenpanoon. Useat, ml. FI katsoivat että toimeenpano voisi tapahtua EU:n kestävän kehityksen strategian kautta, joka tulisi ajantasaistaa. Kiertotalouspaketin merkitystä korostivat monet. Muutamat jäsenmaat ilmaisivat huolensa siitä miten komissio tulee jatkossa (esim. biodiversiteettistrategian tarkastelu tai lintu- ja habitaattidirektiivien tarkastelu) huolehtimaan siitä että ympäristökunnianhimon tasoa ei vesitetä. Suomen puheenvuorossa korostettiin 7. ympäristöohjelmaa kestävän kehityksen ympäristöulottuvuuden kannalta keskeisenä välineenä ja nostettiin esiin EU:n kestävän kehityksen strategian uudistaminen SDG-toimeenpanoa varten. Suomi myös kertoi oman kestävän kehityksen toimikuntansa toiminnasta sekä uudesta ’yhteiskunnan kestävän kehityksen sitoumuksesta’, joka on innovatiivinen strategia kaikkien toimijoiden sitouttamiseksi toimiin.

Ilmastorahoitus

Ensimmäisen kokouspäivän toisessa työistunnossa oli aiheena ilmastorahoitus. Keskiössä oli Cancúnin osapuolikokouksen päätös, jonka mukaan teollisuusmaiden tavoitteena on saada aikaan teollisuus- ja kehitysmaiden yksityisistä ja julkisesta rahoituksesta sekä ns. innovatiivisista rahoituslähteistä 100 miljardin USD vuotuinen rahoitusvirta vuoteen 2020 mennessä kehitysmaiden ilmastotoimiin.

Istunnon aluksi kuultiin Vihreän ilmastorahaston johtaja Héla Cheikhrouhou’n, Euroopan investointipankin varapääjohtaja Jonathan Taylorin sekä YK:n ympäristöohjelma UNEP:n pääjohtaja Achim Steinerin esitykset ilmastorahoituksesta ja edustamansa instituution toiminnasta. Lisäksi neuvoston puheenjohtajamaana toimiva Luxembourg esitteli hahmottelemansa ilmastorahoituksen työkalupakin (climate finance toolbox), jonka tavoitteena on kuvata erilaisia tapoja antaa ilmastorahoitusta.

Keskustelussa korostettiin, että Cancúnin päätöksestä on valitettavasti edelleen monia väärinkäsityksiä, joita tulisi oikaista. Monissa puheenvuoroissa alleviivattiin, että yksityinen rahoitus on välttämätöntä, jotta voitaisiin päästä vähähiiliseen yhteiskuntaan ja saavuttaa Cancúnin päätöksen mukainen ilmastorahoituksentaso. Todettiin, että julkisella rahoituksella voidaan katalysoida yksityisen sektorin ilmastorahoitusta ja vaikka yksityisen rahoituksen nostaminen ei ole helppoa, on se silti mahdollista.

Keskustelussa tuotiin esille eri maiden parhaita käytäntöjä yksityisen rahoituksen mobilisoimiseksi. Useissa puheenvuoroissa todettiin olevan tärkeää, että kansainvälisellä tasolla saataisiin hyväksyttyä yksityisen rahoituksen määritelmä ja tähän liittyen viitattiin OECD:ssä ja muissa instituutioissa käynnissä olevaan työhön. Yhteisesti hyväksytty määritelmä auttaisi myös saamaan paremman kokonaiskuvan yksityisen ilmastorahoituksen määrästä, mikä olisi tärkeää jo ennen Pariisin ilmastokokousta. Lisäksi puheenvuoroissa käsiteltiin rahoituksen läpinäkyvyyttä, alleviivattiin rahoittajapohjan laajuuden merkitystä, korostettiin rahoitukseen liittyviä erilaisia riskejä sekä otettiin esille hiilen hinnoittelu sekä fossiilisten polttoainetukien karsiminen. Lisäksi useissa puheenvuoroissa nähtiin tärkeäksi, että ympäristöministerit keskustelisivat maansa valtionvarainministerin kanssa ilmastorahoituksesta.

Luxembourgin ehdotus ilmastorahoituksen työkalupakista sai positiivisen vastaanoton. Joissain puheenvuoroissa (ml. Suomi) kuitenkin myös korostettiin, että keskustelua tulee vielä jatkaa ja pohtia muun muassa sitä, mitä työkalupakki tarkoittaisi käytännössä ja miten sen erilaiset toimintatavat otettaisiin käyttöön.

Suomen puheenvuorossa todettiin lisäksi, että erilaiset riskitekijät vähentävät yksityisen rahoituksen ohjautumista ilmastotoimiin, mutta riskejä voidaan minimoida. Poliittista riskiä pienentäisi mm. Pariisin ilmastosopimus sekä ristiriitaisten politiikkatoimien, kuten fossiilisten polttoainetukien karsiminen. Lisäksi kerrottiin Finnfundin toiminnasta.

Ilmastosopimusneuvotteluiden osalta keskustelussa korostettiin ilmastorahoituksen olevan avainasemassa yhteisymmärryksen löytämiseksi Pariisissa. Lisäksi korostettiin, että olisi merkittävä signaali, jos Vihreä ilmastorahasto kykenisi tekemään ensimmäiset hankepäätökset ennen Pariisin osapuolikokousta.

Ilmastoneuvottelujen ajankohtainen tilanne

Toisen kokouspäivän työistunnon aihe oli kansainvälisten ilmastoneuvottelujen tilanne. Aluksi Ranskan ympäristöministeriön EU-asioiden johtaja Sylvie Lemmet esitteli Perun ja Ranskan, eli nykyisen ja tulevan COP-puheenjohtajamaan yhteisen Lima-Pariisi toiminta-agendan (Lima-Paris Action Agenda, LPAA), jonka tarkoitus on tukea neuvotteluja ja täydentää uutta ilmastosopimusta ei-valtiollisten toimijoiden ilmastositoumuksilla. Pariisin ilmastokokouksessa järjestetään LPAA:n korkeantason tilaisuus 5.12. Työn halutaan kuitenkin jatkuvan jollain tavalla myös Pariisin ilmastokokouksen jälkeen.

Keskustelussa korostettiin ei-valtiollisten toimijoiden ja toimenpiteiden tärkeyttä ns. kahden asteen polun saavuttamisessa sekä annettiin erilaisia esimerkkejä kansallisista hyvistä käytännöistä. Suomen puheenvuorossa kerrottiin muun muassa toiminta-agendaan virallisesti ilmoittautuneista suomalaisista toimijoista, jotka ovat tehneet sitoumuksia päästöjen vähentämiseksi. Lisäksi esiteltiin Hinku-hanketta sekä todettiin, että Suomi tukee Maailmanpankin hiilen hinnoittelu –aloitetta sekä kuuluu fossiilisten polttoainetukien karsimista ajavaan ryhmään.

Puheenjohtaja informoi Luxembourgissa 18.-19.7. järjestetyn suurten talouksien foorumin (Major Economies Forum) ilmastokeskusteluista ja ilmastokomissaari Miguel Arias Cañete kertoi Perun ja Ranskan Pariisissa 20.-21.7. järjestämästä kolmannesta epävirallisesta Pariisin ilmastokokousta valmistelleesta ministeritason neuvottelukokouksesta. Suurten talouksien foorumissa oli keskusteltu erityisesti ilmastonmuutokseen sopeutumisesta ja sen hillinnästä sekä ilmastotoimien läpinäkyvyydestä ja ilmastorahoituksesta. Keskustelujen kautta on saatu hyvää lisätietoa muiden näkemyksistä. Vaikka mailla on erilaisia kantoja monien keskeisten neuvottelukysymysten osalta, on niillä myös samankaltaisia näkemyksiä. Mm. ajatus sopimukseen kirjattavista viisivuotisista tarkasteluista on

saanut laajaa kannatusta. Muutamissa puheenvuoroissa tuotiin esiin myös poliittisen tason positiivisten signaalien liian heikko näkyminen varsinaisissa virkamiestason neuvotteluissa.

Keskustelussa kommentointiin mm. pitkän aikavälin tavoitetta (pohdittava myös muunlaisia kuin numeraalisia tavoitteita), sopimukseen mahdollisesti tulevia viisivuotisia tarkasteluja sekä korostettiin vahvojen sääntöjen merkitystä uudelle sopimukselle. Todettiin, että ympäristöneuvostossa 18.9. hyväksyttävien päätelmien kautta EU voi osoittaa muille maille, mitkä ovat sen mielestä sopimuksen pääasiat. Lisäksi toivottiin, että syyskuun neuvostossa käytäisiin avoin keskustelu EU:n tavoitteista ja keinoista niiden saavuttamiseksi. Lisäksi korostettiin, että valtiovarainministereiden syksyn ilmastorahoituskeskusteluilla on suuri merkitys.

Kokouksen päätteeksi komissaari Cañete esitteli lyhyesti komission 15.7. antaman päästökauppadirektiivin muutosesityksen. Puheenjohtaja totesi että ehdotuksen käsittely käynnistyy syyskuussa. Asiasta ei käyty keskustelua.

Suomen edustajat

Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen sekä EUE/Marjo Nummelin ja YM/Laura Aho.

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	ilmastonmuutos, kestävä kehitys
Hoitaa	**UM, VNK, YM**
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, OM, SM, STM, TEM, TPK, VM